

4. Гопанчук В. С. Сімейне право України : навч. посібн. – [4-е вид., переробл. Та доп. / В. С. Гопанчук. – К. : МАУП, 2006. – 190 с.
5. Збірник нормативно-правових актів у сфері захисту дітей. – К. : Дитячий фонд ООН «ЮНІСЕФ», 2002. – 318 с.
6. Мироненко В.П. Сімейне право України / В. П. Мироненко, С.А. Пилипенко. – К. : Правова єдність, 2008. – 477 с.
7. Конвенція про права дитини. – К. : Право, 1995. – 31 с.
8. Мироненко В.П. Сімейне право України / В. П. Мироненко, С. А. Пилипенко. – К. : Правова єдність, 2008. – 477 с.
9. Указ Президента України «Про консульський статут України» від 21.05.2000 р. № 474/2002: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/127/94>.
10. Румянцева-Козовник А.В. Правові аспекти усиновлення іноземцями дітей, які є громадянами України / А. В. Румянцева-Козовник // Наше право. - 2014. - № 6. - С. 71-75.
11. Скоробогач О. В. Міжнародно-правові стандарти усиновлення іноземцями дітей, які є громадянами України / О. В. Скоробогач // Право і Безпека. - 2013. - № 1. - С. 201-205.
12. Слабковська А.І. Нормативно-правове забезпечення процесу усиновлення українських дітей-сиріт іноземцями / А. І. Слабковська // Наукові записки [Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова]. Сер. : Педагогічні та історичні науки. - 2014. - Вип. 122. - С. 185-193.

Гоцуляк В.К.

аспірант НДІ приватного права
і підприємництва імені академіка
Ф.Г. Бурчака НАПрН України

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ДОГОВОРУ НА ПРОВЕДЕННЯ ПОШУКОВИХ РОБІТ ЗА ДЕРЖАВНИМ ЗАМОВЛЕННЯМ

Регулюванню відносин у сфері виконання робіт присвячено гл. 61 ЦК України, яка містить загальні положення про підряд загалом і про його окремі види зокрема. Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт є різновидом договору підряду. В ЦК України підряду на проведення проектних та пошукових робіт присвячено лише п'ять статей. Такий законодавчий підхід можна пояснити тим, що до досліджуваного нами договору можливе застосування загальних положень про підряд § 1 гл. 61 ЦК України. Спеціальні ж статті відображають насамперед специфіку предмета, пов'язану з особливостями предметів цих договорів і необхідністю їх додаткового захисту. Одночасно слід зазначити, що виконання пошукових робіт для державних потреб не регулюється положеннями § 4 гл. 61 ЦК України, оскільки таке регулювання здійснюється на основі спеціальних норм в Законі України «Про здійснення державних закупівель» від 10 квітня 2014 р.

Отже, перш ніж зупинитися на аналізі поняття договору на проведення пошукових робіт за державним замовленням зазначимо, що в юридичній літературі останніх років побутує думка, що «чим більше нормативних дефініцій створить

законодавець, тим краще буде правокористувачеві та суспільству в цілому» [1, с. 154]. На нашу думку, висловлена вище позиція не є безспірною, оскільки, як зазначається в юридичній літературі, «формулювання визначень – справа небезпечна для законодавця, адже визначення часто бувають неправильними внаслідок труднощів знайти необхідний вислів» [2, с. 20]. Прикладом цього може слугувати спроба визначити на законодавчому рівні поняття розумного строку, адже в кожному конкретному випадку він для учасників по-своєму «розумний». Те ж саме може стосуватись понять добросовісність, розумність, справедливість тощо. Разом із тим, повністю відмовлятися від дефініцій теж видається нелогічним, оскільки, як слушно зазначає З. В. Ромовська, у правових дефініціях міститься концентрований виклад змісту певного правового явища і без них не обійтись [3, с. 108].

Таким чином, визначаючи поняття договору на проведення пошукових робіт за державним замовленням насамперед підтримаємо висловлену в юридичній літературі точку зору, що, виходячи із закріплених у гл. 61 ЦК України видів договорів, що спрямовані на виконання робіт, до договорів на виконання підрядних робіт за державним замовленням належать: договір будівельного підряду за державним замовленням; договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт за державним замовленням. Хоча й не слід відкидати можливість укладення підрядних договорів за державним замовленням і на інші види робіт (наприклад, геодезичних, реставраційних тощо) [4, с. 119].

Виходячи із закріпленого в ст. 13 Конституції України обов'язку держави захищати права усіх суб'єктів права власності, основним завданням держави в таких умовах є охорона інтересів суспільства в цілому, яка здійснюється шляхом обмеження «вільної гри» ринкових сил [5, с. 84].

Загалом не вдаючись до загальнотеоретичної дискусії щодо правової природи державного контракту одразу ж зазначимо, що ми схилиємося до концепції про розуміння договору на проведення пошукових робіт для державних потреб як цивільно-правового договору. Так, договір на проведення пошукових робіт для державних потреб є домовленістю сторін і повністю відповідає поняттю цивільно-правового договору.

Слід зазначити, що договір на проведення пошукових робіт для державних потреб не доцільно розглядати як окремих тип договору чи різновид певного договору. Внаслідок багатозначності предмета державних потреб і обумовленої ним різноманітності правових форм відносин щодо їх забезпечення державні контракти на виконання робіт для державних потреб слід віднести до типу договірних зобов'язань із виконання робіт. Результати пошукових робіт для державних потреб використовуються в тому числі для формування державного фонду матеріалів і даних інженерних пошукових робіт, інформаційних систем забезпечення містобудівної діяльності, місцевих інформаційних систем територіального планування. Вважаємо за доцільне наголосити на потребі періодичного оновлення таких баз даних із вже проведених пошукових робіт і актуальності інформації на момент її використання для проектування і будівництва.

Виходячи із запропонованих А. Б. Гриняком ознак договорів на виконання підрядних робіт за державним замовленням [6, с. 37–38], спробуємо визначити ознаки договору на проведення пошукових робіт для державних потреб: а) сторони договору на проведення пошукових робіт для державних потреб є юридично рівними учасниками таких договірних відносин, де замовником виступає тільки орган державної влади чи орган місцевого самоврядування, а

підрядником – як юридична, так і фізична особа – суб'єкт підприємницької діяльності; б) метою організації та проведення таких договірних відносин є задоволення потреб держави чи територіальної громади, інтереси якої представляє орган місцевого самоврядування; в) джерело фінансування виконання пошукових робіт – це кошти Державного бюджету України та місцевих бюджетів; г) дії підрядника визначаються не домовленістю сторін, а зумовлені актами технічного нормування і технічними регламентами, обов'язковими для виконання; г) укладенню договорів на проведення пошукових робіт для державних потреб, як правило, передують конкурсний відбір виконавців державного замовлення, який здійснюється шляхом оцінки тендерних пропозицій, поданих учасниками процедури закупівлі, та відбору найкращої з них; д) пошукувачем за договором на проведення пошукових робіт для державних потреб (підрядником) здебільшого виступає учасник процедури закупівлі, тендерна пропозиція якого в результаті оцінки визнана найкращою та акцептована; е) для сторін договорів на проведення пошукових робіт для державних потреб, як правило, створюється особливий правовий режим, що відображається у оптимальному поєднанні спеціальних гарантій для кожної зі сторін.

Отже, зважаючи на вищенаведений аналіз спеціальних ознак, що притаманні цьому договору спробуємо запропонувати власне визначення поняття договору на проведення пошукових робіт для державних потреб, а саме: за договором на проведення пошукових робіт для державних потреб одна сторона (пошукувач) зобов'язується на основі державного замовлення іншої сторони (державного замовника) на свій ризик провести пошукові роботи та передати їх результат – звітну документацію державному замовнику, а державний замовник зобов'язується передати вихідні дані підряднику, прийняти та оплатити результати пошукових робіт.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гаврилюк Р. Законодавчі дефініції у праві: логіко-гносеологічні, політико-юридичні, морально-психологічні та практичні проблеми / Р. Гаврилюк // Право України. – 2006. – № 11. – С. 154.
2. Савельєв В. А. Германское гражданское уложение / В. А. Савельєв. – М.: Изд-во ВЮЗИ, 1983. – С. 20.
3. Ромовська З. В. Українське цивільне право: загальна частина. Академічний курс. Підручник / З. В. Ромовська. – К.: Атіка, 2005. – С. 108.
4. Гриняк А. Б. Теоретичні засади правового регулювання підрядних зобов'язань у цивільному праві України: монографія / А. Б. Гриняк. – К.: НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2013. – С. 119.
5. Башнянин Г., Герцунь М., Копич І., Медведєв В. Методологічні і теоретичні аспекти становлення ринкової економіки в Україні / Г. Башнянин, М. Герцунь, І. Копич, В. Медведєв // Становлення нової економічної системи в Україні: Тези доповідей міжнар. Науково-практич. конференції, 20–21 грудня 1994 р. – Львів, 1994. – Ч.1. – С. 84.
6. Договори з виконання робіт в цивільному праві України: проблеми теорії і практики: монографія / За заг. ред. А. Б. Гриняка. – К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. – С. 37–38.